

Uaktuelt – og dog?

Tremontbygningen, og nogle nabohuse, skal løftes til en nyt niveau denne morgen. Der er 5000 donkrafte under bygningen, og 500 mand er i arbejde. Hver mand skal betjene 10 donkrafte. Arbejdet begyndte kl. 10 denne formiddag, og kl. 11 var hele bygningen hævet 3 tommer. Der mangler endnu 5 fod og 9 tommer, men entreprenøren forsikrer os, at det er nået næste lørdag nat.

Yes, we can.

Et forslag til klimasikring?

Denne nyhed stod at læse i avisen, Chicago Journal, 2. marts 1861. Nogen egentlig nyhed var det nu ikke. Sådanne projekter havde været i gang i Chicago siden 1858. Byen, der var bygget ved bredden af Michigansøen, havde fin udsigt og en bekvem søværts transportvej. Spildevandet tænkte man ikke så meget på, det sivede jo ned i jorden. En stor, dødelig koleraepidemi fik dog i 1855 byens vise fædre på andre tanker: Byen måtte kloakeres, så kloakvandet kunne ende ude i søen. Den var jo meget stor og kunne nok tåle det.

Der var kun et problem: Hvis rørene skulle graves ned, måtte kloakvandet løbe opad, hvis det skulle ende i søen.

Hvad gør man så når man er pioner-amerikaner: Vi løfter da byen med huse og veje. Jeg husker fra min barndom, at en dansk-amerikaner, hjemvendt fra Californien, ville dyrke vin på sin skrånende mark. Der var kun det problem, at den hældede mod nord. "OK. Så vender jeg bakken", og han tog fat med skovl og trillebør. Om han nåede at plukke druer husker jeg ikke. Kun husker jeg, at han blev

anset for at være tosset. Brændevin var da ikke noget man kunne plukke af buske. Det lavede man ved at varme kartofler på en særlig måde.

Tossede var de ikke i Chicago. Byen ligger der endnu, større end nogensinde. Jeg har gået ganske tørskoet på Lake Shore Drive og beundret Mies van der Rohes fantastiske bygninger. Man tog bare fat, men efter en nøje gennemtænkt plan. Kloakrørene blev lagt på de gamle veje, nye blev bygget oven på. Og så blev det husenes tur.

Man begyndte småt: 1 1858 løftede man et 4 etagers højt, og 21 meter langt hus med 200 donkrafte. 750 tons, inklusive beboere, skulle løftes. Donkraftene var fast inventar i togene, så man kunne løfte dem tilbage, når de blev afsporede. Det var ikke hydrauliske, men skrue-donkrafte. I Chicago-projektet blev de taktfast drejet af en mindre arbejdshær. Det år blev 50 bygninger løftet op til 2 meter. Der meldes ikke om ulykker. De løftede huse blev understøttet midlertidigt at tømmer, inden der blev muret nyt fundament.

I 1860 løftede man den 100 meter lange, og 4-5 etagers høje Lakestreet forretnings- og beboelsesbygning. De 35.000 tons blev løftet af 6000 donkrafte, betjent af 1000 mand plus, vistnok, et orkester, der slog takten. Det tog 5 dage at løfte bygningen 1.5 meter, og imens

handlede folk uforstyrret i forretningerne, omend der var længere ned fra forretningen, når de forlod den, end da de gik ind.

Mest berømt er historierne om de to store hoteller Tremont house og Brick house. De var fulde af gæster, der så til fra balkonerne, mens arbejdet stod på. Efter sigende kom der ikke en revne i bygværket. Andre bygninger, især træhuse, blev flyttet til højere beliggende områder, men nye indtog deres gamle plads.

En af hjernerne bag hele projektet, der blev afsluttet i løbet af et par årtier, var George Pullmann, der vel rettere skulle hedde "Pushmann". Men det er den Pullmann, der er især kendt for amerikanske Pullmann-sovevogne. Det var i hvert tilfælde dem, der gjorde ham til en rig mand.

Nu er det spændende, om man vil overveje Chicago-metoden herhjemme, fx ved husene, der er plaget af de høje vandstande nogle steder i Gudenåen. Jeg er ikke bekendt med, at der er patenter knyttet til metoden. Og skulle der være det, er de sikkert udløbet.

Det er i hvert tilfælde en mere realistisk løsning, end at grave åen dybere, og en mere holdbar løsning end at skære mere grøde.

BLM

The Brick hotel med gæster bliver løftet, tomme for tomme.

Denne bygning på Lakestreet blev løftet 1,5 meter, mens forretningerne holdt åbent.